

سد کنکور فقط مخصوص ایران نیست

تنها چند روز دیگر به زمان برگزاری کنکور سراسری در ایران مانده است و بیشتر از یک میلیون و 70 هزار دانش آموز ایرانی برای ورود به دانشگاه‌های کشور با یکدیگر رقابت خواهند کرد.

جام جم آنلاین: تنها چند روز دیگر به زمان برگزاری کنکور سراسری در ایران مانده است و بیشتر از یک میلیون و 70 هزار دانش آموز ایرانی برای ورود به دانشگاه‌های کشور با یکدیگر رقابت خواهند کرد.

گرچه مطابق آمارهای سازمان سنجش، از سال 1382 تا امروز، هر ساله از تعداد متقاضیان این آزمون سراسری کاسته شده است و حالا دیگر وضع به جایی رسیده که مطابق آمارهای وزارت علوم، بالغ بر 250 هزار ظرفیت خالی در مقطع کارشناسی وجود دارد، اما همچنان تب و تاب کنکور سراسری در ایران و رقابت برای قبول شدن در دانشگاه‌های مطرح کشور به قوت خود باقی است.

اما داستان کنکور و مشقات این مارا تن نفسگیر، تنها مختص دانش آموزان ایرانی نیست در برخی کشورهای جهان نیز آزمون‌های سراسری برای ورود به دانشگاه‌ها برگزار می‌شود که از بعد فراگیر بودن و تاثیرات اجتماعی، آموزشی و روانی آن، دست کمی از کنکور ما ندارد. علاوه بر کشور ما، در کشورهایی مثل چین، ترکیه و ژاپن هم آزمون‌های متمرکزی برای تحصیل در مقاطع آموزش عالی برگزار می‌شود که البته نوع و حتی انگیزه برگزاری کنکور در هر کدام از این کشورها با یکدیگر تفاوت اساسی دارد.

می‌توان گفت عمدتاً در کشورهایی که تعداد متقاضیان ورود به دانشگاه‌ها یا متقاضیان « رشته محل‌هایی خاص « با میزان ظرفیت‌های آموزش عالی در آن کشور همخوانی ندارد یا همچنین تحصیلات عالی برای کسب جایگاه اجتماعی و شغلی در آن جامعه اهمیت بسزایی دارد، برگزاری کنکور با تمام چالش‌ها و کژکارکردهایش به شیوه‌ای برای گزینش و فیلترینگ دانش‌آموزان مبدل می‌شود.

کنکور در پرجمعیت‌ترین کشور جهان

چندی قبل خبری در خصوص وضعیت کنکور در کشور چین منتشر شد که در آن دانش‌آموزان چینی به کمک سرمایه‌های تقویتی، خود را برای شرکت در کنکور سراسری آماده می‌کردند. این خبر و عکس‌های منتشر شده از یک دبیرستان چینی که در آن دانش‌آموزان زیر سرمایه‌های تقویتی درس می‌خواندند، بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های جهان داشت، به گونه‌ای که با بالا گرفتن انتقادات نسبت به این وضعیت ناگوار، مقامات چینی نیز وادار شدند در رابطه با این موضوع به رسانه‌ها و افکار عمومی پاسخ دهند.

در همین خصوص، رئیس دپارتمان آموزشی دولت چین با ذکر این موضوع که دانش‌آموزان با نظارت دولت از داروهای تقویت کننده استفاده می‌کنند، سعی در موجه جلوه دادن این وضعیت داشت و عنوان کرد: دولت چین برای هر دانش‌آموز کنکوری این کشور، ده یوآن یارانه سرم آمینو اختصاص داده است و هر دانش‌آموزی که احساس کند موقع درس خواندن، حال و روزش خوب نیست می‌تواند از مسئولان، تزریق سرم را درخواست کند.

این مقام چینی یادآوری کرده است: « به خاطر این‌که در وقت دانش‌آموزان صرفه‌جویی شود، تصمیم گرفته شده تزریق سرم در محل درس خواندن انجام شود تا دانش‌آموزان نیاز به درمانگاه رفتن نداشته باشند! «

در کشور چین با جمعیتی حدود یک میلیارد و 300 میلیون نفر، آموزش عالی در دانشگاه‌ها از جمله پرطرفدارترین راه‌هایی است که دانش‌آموزان چینی برای ادامه مسیر زندگی خود انتخاب می‌کنند.

دانش‌آموزان فقیر چینی عمدتاً به دلیل نداشتن سرمایه برای راه‌اندازی یک کسب و کار پردرآمد و همچنین دانش‌آموزان مرفه برای وجهه اجتماعی و امکان اخذ پست‌های مدیریتی در آینده شغلی‌شان، شانس خود را برای شکستن دیوار کنکور چین که در زبان محلی به این آزمون سراسری گائو گائو می‌گویند، آماده می‌کنند.

نکته: دولت چین برای هر دانش‌آموز کنکوری 10 یوآن یارانه سرم آمینو اختصاص داده و هر دانش‌آموزی که احساس کند موقع درس خواندن، حالش خوب نیست می‌تواند از مدرسه تقاضای تزریق سرم کند

در حالی که ظرفیت دانشگاه‌ها برای پذیرش دانش‌آموزان چینی، نزدیک به هفت میلیون کرسی دانشگاهی است اما بیش از 9 میلیون نوجوان چینی در سال 2012، خود را برای شرکت در کنکور سراسری دانشگاه‌های این کشور آماده می‌کنند.

در واقع، جمعیتی نزدیک به دو میلیون دانش‌آموز چینی، بر باد رفتن آرزوها و تلف شدن یک سال از عمر خود را در پایان این زورآزمایی دشوار تجربه خواهند کرد و خطر لمس همین تجربه تلخ موجب شده است نوجوانان چینی که در سنین بسیار حساسی قرار دارند، ترجیح دهند حتی با توسل به دارو و سرم هم که شده، در صف طویل مردود شده‌های کنکور قرار نگیرند.

سنت کنکور در کشور همسایه

علاوه بر ایران و چین که در آن کنکور دیگر به عنوان یک چالش آموزشی با تأثیرات اجتماعی گسترده درآمده است، در ترکیه نیز برای ورود دانش‌آموزان به دانشگاه‌ها، آزمون ورودی سختی برگزار می‌شود. نظام آموزشی ترکیه در ابعاد گوناگونی به نظام آموزشی ایران شباهت دارد به طور مثال، آمار جمعیت ترکیه به جمعیت ایران بسیار نزدیک است و در ترکیه نیز همانند ایران بیش از 14 میلیون دانش‌آموز در مدرسه‌های دولتی و خصوصی درس می‌خوانند.

در این کشور، هر ساله بیش از دو میلیون دانش‌آموز ترکی در کنکور شرکت می‌کنند و با آن که طی سال‌های اخیر، مراکز آموزش عالی غیردولتی از رشد فزاینده‌ای برخوردار بوده؛ اما همچنان آمارهای قبولی در کنکور برای ورود به دانشگاه‌های دولتی ترکیه حدود 25 درصد کل متقاضیان است. در کنکور ترکیه، علاوه بر آزمون هوش و استعداد تحصیلی از دروس ریاضی، فیزیک، شیمی، جغرافیا و زیست‌شناسی دوره دبیرستان نیز آزمون تستی گرفته می‌شود و هر دانش‌آموز ترکی در صورت مجاز بودن برای انتخاب رشته می‌تواند شانس خود را برای قبولی در هر رشته دانشگاهی که تمایل دارد، بیازماید. البته برای ورود به دوره تحصیلات تکمیلی در ترکیه، دیگر کنکور سراسری برگزار نمی‌شود؛ بلکه هر دانشگاه مطابق ضوابط و استانداردهای آموزشی خود مجاز خواهد بود از بین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی، افراد شایسته و مدنظر دانشگاه را انتخاب کند.

شاید جالب باشد بدانیم در ژاپن توسعه یافته نیز هر ساله کنکور متمرکز در سراسر این کشور آسیایی برگزار می‌شود. مطابق آمارهای دولت ژاپن، تنها حدود 15 درصد از دانش‌آموزان ژاپنی در فاصله بین سال‌های 1950 تا 1960 میلادی در دانشگاه‌های این کشور پذیرفته می‌شدند؛ اما امروزه به دلیل وجود فرصت‌های شغلی گسترده در سرزمین آفتاب تابان، کهنسال شدن هرم سنی جامعه ژاپن و کاهش متقاضیان ورود به دوره‌های آموزش عالی، دانشگاه‌های این کشور نیز دارای ظرفیت‌های خالی شده‌اند.

البته وجود کرسی‌های خالی در دانشگاه‌های ژاپن سبب نشده است کنکور سراسری در این کشور به طور کامل حذف شود، بلکه هنوز هم رقابت برای ورود به دانشگاه‌های مطرح دولتی در بین دانش‌آموزان ژاپنی وجود دارد به گونه‌ای که دانش‌آموزان ژاپنی برای ورود به دانشگاه‌های دولتی باید ابتدا حداقل نمرات را در آزمون سراسری کسب کنند و سپس در آزمون اختصاصی دانشگاه مورد نظرشان نیز شرکت کنند. از سوی دیگر، آموزش‌دهنده‌های آموزش عالی غیردولتی در ژاپن ملزم نیستند که برای پذیرش دانشجویان از کانال کنکور سراسری اقدام کنند؛ بلکه این مراکز عمدتاً از طریق آزمون اختصاصی منتسب به همان مرکز دانشگاهی به جذب دانشجویان روی می‌آورند.

در هر حال نباید از یاد برد که ژاپن در فهرست قوی‌ترین اقتصادهای جهان قرار دارد و هر ساله این کشور بیش از پنج تریلیون دلار تولید ناخالص داخلی دارد؛ شاید به دلیل همین ساختار مطلوب صنعتی و شغلی باشد که قبول شدن یا نشدن در کنکور سراسری در ژاپن، به عنوان فاکتوری تعیین کننده در سرنوشت دانش‌آموزان این کشور شناخته نمی‌شود.

به بیان دیگر، به دلیل رشد روز افزون تولید ملی در ژاپن، تکیه بر فناوری‌های علمی در این کشور، پتانسیل بالای بازار کار برای جذب نیروی متخصص و اهمیت دادن به نیروی انسانی به عنوان مهم‌ترین شاخص توسعه، بسترهای متعددی برای پیشرفت دانش‌آموزان ژاپنی مهیاست که مجموع این شرایط موجب شده است حداقل از خودکشی‌های پس از اعلام نتیجه کنکور در این کشور خبری نباشد.

امین جلالوند / گروه جامعه